

Seyler könyvének egy további fejezete részletesen megismerteti a különböző ex-librisek alkatrészeivel s kitér röviden a heraldika alapkérdéseire is. Külön szól az olyanokról, melyek régebbi tulajdonosok emlékezetét őrzik (Memorien-Zeichen), megemlékszik a kettős exlibrisekről s azokról, melyek arczképpel vannak ellátva, vagy pedig a tulajdonos hazájára, foglalkozására s könyvkedvelésére utaló vonatkozásokat tartalmaznak a rajzban vagy a felírásban. A könyvek jelzésének céljáról és hasznáról is külön fejezetet találunk; az utolsó előttiben pedig a gyűjtők nyerneknél utbagazatigazítást az egyes daraboknak a könyvekből való kiszedésére, megőrzésére és rendszerezésére nézve. Ismerteti a különböző nézeteket, így a Warneckeét, ki az alfabetikus csoportosítást ajánlja, továbbá a Leiningen-Westerburg grófét, ki határozottan a művészeti szempont mellett foglal állást. Úgy látszik, ő nézte a dolgot leginkább művészszemekkel, mint ez Seyler közölte ama nyilatkozatából is kitűnik, mely szerint az ex-libris gyűjtemények értékét az egyes darabok »művészi tartalma« állapítja meg. Épen azért »az elrendezésnél is ennek a körülménynek kell irányadónak lenni. Az ex-libris gyűjteményeket feltétlenül a stilkorszakok vagy legalább is időrend szerint kell osztályozni.« Seyler közli is azt a rendszert, melyet az ex-librisek ez a lelkes barátja a saját gyűjteményénél alkalmazott.

A könyv végén, a kérdés irodalmát pontosan feltüntető repertóriumon kívül, a szakegyletek, gyűjtemények s az ex-librisekkel foglalkozó rajzolók és metszők részletes adatait is megtalálhatjuk, a melyek mindenesetre emelik annak praktikus értékét.

E—r.

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

I.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

Az Egyetemes Philologiai Közlöny XXI. évfolyama II. füzetében (1897 február) *Bleyer* Jakab a magyar vonatkozású német történeti népekekről, s az azok kéziratai és nyomtatott forrásairól értekezik. *Vári Rezső* folytatja a firenzei S. Gregorius Nazianzenus-kódex variánsainak ismertetését. **A III. füzetben** (1897 márczius) *Fináczy* Ernő a húsz év óta fennálló folyóirat történetét adja, közleményeinek statisztikájával s a munkatársak teljes névsorával. Ugyanitt *Bleyer* Jakab folytatja fentebb említett cikksorozatát.

Az Erdélyi Múzeum XIV. kötetének I. füzetét (1897 január 15.) *Finály* Henriknek A Múzeum című cikke nyitja meg, mely a múzeum fogalmának általános szempontú fejtegetése után az Erdélyi Múzeum-egyletnek tudományos társasági jellegét veszi tárgyalás alá s arra az eredményre jön, hogy elérkezett az idő egy határozott

akadémiai jellegű Kolozsvári tudós társaság megalapítására. A Szakirodalom rovatában Szamosi J. ismerteti a *Minerva* 1896-97. évi folyamát. — A *II. füzetben* (1897 február 15.) Szádeczky Lajos egy pusztuló bányászati levéltárra, az 1880-ban feloszlott kolozsvári bányáigazgatóság irataira hívja fel a figyelmet, melyek a zalatnai bányahivatalban, alkalmas helyiség hiányában, egy kapufülkében felhalmozva védtelenül ki vannak téve az elkallódásnak.

A Grafikai Szemle VI. évfolyama 12. számában (1896 december) egy könyvbarát Milleniumi könyvemlék címen a magyar könyvkiadók könyvjegyzékét ismerteti. *Lubik* Zoltán folytatja A magyar nyomdászat korszakai című cikksorozatát. A Vegyések rovatában a Magyar nyomdászok 1897-diki évkönyvének megjelenéséről s a Gutenberg-jubileum érdekében Németországban megindult mozgalomról találunk rövid híreket. A *VII. évfolyam 1. számában* (1897 január) *Lubik* Zoltán cikksorozatának folytatása után egy névtelen cikk a papír vízjeléről értekezik. A Vegyések rovatában egy f. évi ápril havában a budapesti vakok intézetében rendezendő nemzetközi hírlapkiállítás tervéről nyerünk értesítést. — A *2. számban* (1897 február) *Lubik* Zoltán cikke folyik; s a Vegyések rovata fölveti a nyomdászczímer kérdését, megemlékezik Márki Sándor közleménye nyomán az első magyar térképkészítőről, Honter Jánosról és ismerteti a Magyar kereskedelmi Múzeum könyvtárának nemrég megjelent katalogusát.

Az Irodalomtörténeti Közlemények VI. évfolyamának IV. füzete a következő tartalommal jelent meg: *Széchy* Károly, Adalékok a régibb magyar irodalomhoz. — *Dr. Versényi* György, Hóry Farkas. — *Borsos* István, Petőfinek egy ismeretlen költeménye. — *Dr. Illésy* János, Balassa Bálint nyugtái. — *Wertheimer* Ede, Fejér kineveztetése a pesti egyetemi könyvtár prefektusává (1822.). — *Kandra* Kabos, Az ősmagyar csillagos ég. (II. és bef. közlemény.) — Adattár: *Illésy* János, Görcsöni Ambrus. — *Dr. Dézsi* Lajos, Cornides Dániel levele Sinai Miklóshoz. — *Lévay* József, Fábíán Gábor levelei Édes Alberthez. (II. közlemény.) — *Dr. Récsey* Viktor, Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz. (VI. közlemény.) — *H. Kiss* Kálmán, A Mondolatperhez. — *Czékus* László, Jászay Pál naplója. (XII. közlemény.) — *Ádám* Károly, Bernát Gáspár egy levele. — Codexeink forrásai III. — Ismertetések, bírálatok: *Szabó* Károly és *Hellebrant* Árpád, Régi Magyar Könyvtár III. kötet. (Dr. Dézsi Lajos.) — *Békefi* Remig, Emlékkönyv, melyet Magyarország ezeréves fennállásának ünnepén közrebocsát a hazai eziszterci rend. (D.) — A *VII. évfolyam I. füzetének* tartalma: *Dr. Badics* Ferencz, Az első magyar irodalomtörténetről. (I. közlemény.) — *Tóth* Rezső, Fazekas Mihály. (I. közlemény.) — *Sz. Á., Pasquillus. Cantio*

apologica. — Adattár: Dr. *Dézi* Lajos, Heyden Sebald gyermeki beszélgetései 1531-ből. (I. közlemény.) — *Ferenczi* Zoltán, Adatok az iskolai színjáték és Felvinczi György életéhez. — Dr. *Récsey* Viktor, Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz. (VII. közlemény.) — *Lévay* József, Fábíán Gábor levelei Édes Alberthez. (III. közlemény.) — Dr. *Borovszky* Samu, Kölcey levele. — *Czékus* László, Jászai Pál naplója. (XIII. közlemény.) — Ismertetések, bírálatok: Endrődy S., Kurucz nóták. — Mindkét füzet végén: Irodalomtörténeti repertorium *Hellebrant* Árpádtól.

A *Századok* XXX. évfolyamának 10. füzeteiben (1896 december 15.) *Békefi* Remig ismerteti Vagner József Adalékok a nyitrai székes-káptalan történetéhez című munkáját, mely a káptalan levéltárának és a székesegyházi iskolának múltjához sok becses középkori adatot tartalmaz.

A XXXI. évfolyam 1. füzete (1897 január 15.) *Wertheimer* Edének Adalékok a Magyar Kurir történelméhez című cikkét közli. Ugyanitt a Történeti irodalom rovatában *Kardos* Albert Fináczy Ernőnek A magyarországi középiskolák múltja és jelene című munkáját, *M. S. Hochsmann* Jánosnak Johannes Honter, der Reformator Siebenbürgens und des sächsischen Volkes című munkáját ismerteti, dr. *Váczy* János pedig a középiskoláink történetét tárgyaló milleniumi kiadványokról kezd hosszabb ismertetést. — A 2. füzetben (1897 február 15.) *Sörös* Pongrácz Forgách Ferencz történelmét véve vizsgálata tárgyául, ismerteti a munka kéziratait. *Békefi* Remig az anjoukorbéli székesegyházi iskolák szervezetéről értekezik. A Történelmi Irodalom rovatában *Váczy* János folytatja Középiskolák története című könyvismertetését, —s— *Békefi* Remignek A ciszterciek középkori iskolázása Párisban című munkáját, *Érdúj helyi Menyhért* Récsey Viktornak a pannonhalmi apátság levéltáráról írt ismertetését teszik bírálat tárgyává. — A Tárca rovatban —R— megemlékezik a képviselőházban lefolyt levéltári vitáról. *D. Gy.*

II.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK.

Archivalische Zeitschrift. Új folyam, VI. kötet. Dr. Ludwig von *Rockinger*, Die Verwaltung der bayerischen Landesarchive. — Karl *Primbs*, Mittheilungen über Wappen und Adelsverleihungen. — P. P. Verzeichnisse der in Ländern der westlichen Hälfte der österreichischen Monarchie von Kaiser Joseph II. 1782—1790 aufgehobenen Klöster. — Dr. Julius *Grossmann*, Das königlich Preussische Haus-Archiv zu Charlottenburg. — Dr. Herm. *Keussen*, Die Vereinigung von Archivaren in den Niederlanden. — Zur Errichtungsurkunde des Stiftes Schamhaupten.